

UIAA

MEDICAL

THE INTERNATIONAL MOUNTAINEERING AND CLIMBING FEDERATION UNION
INTERNATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ALPINISME

Office: Monbijoustrasse 61 • Postfach
CH-3000 Berne 23 • SWITZERLAND

Tel.: +41 (0)31 3701828 • Fax: +41 (0)31 3701838

[e-mail: office@uiaa.ch](mailto:office@uiaa.ch)

SPOLEČNÉ PROHLÁŠENÍ LÉKAŘSKÉ KOMISE UIAA

č. 8

Modelová smlouva o zdravotní péči na trekingu a expedici pro lékaře

**Pro lékaře, zájemce z řad nelékařů a organizátory
trekingových a expedičních výprav a jejich
spolupracovníky**

Th. Küpper, I. Nies, D. Hillebrandt, J. Milledge, B. Basnyat

2008

Překlad: Ivan Rotman

2016

Úvod

Být lékařem expedice nebo trekingové výpravy (dále **expediční lékař**, **EL**) znamená více, než být jejím pouhým členem, který radí ostatním v případě zdravotních problémů během cesty a který na organizovanou akci může získat slevu! Expediční lékař má specifické funkce, musí mít speciální schopnosti a vždy musí přijmout odpovědnost za jakoukoli ať správnou či chybnou diagnózu. Obě strany, organizátor akce (dále „expedice“) i její účastníci, mají vlastní individuální a často protichůdné zájmy a k nim je třeba navíc také přičíst vlastní horolezecké zájmy expedičního lékaře. Ke snížení možných rizik spojených s těmito konflikty by měly být v předstihu před expedicí dobře vyjasněny práva a povinnosti a stanoveny priority v lékařském a expedičním harmonogramu. Následující vzorový text lze přizpůsobit zvláštním expedičním požadavkům. V textu zahrnuje pojem „expedice“ organizátory výletu, vedoucí expedice a její účastníky.

Tento smluvní dokument se pokouší vysvětlit práva a povinnosti organizátora túry (dále „organizace“, **OR**), expedičního lékaře a expedice, aby se zabránilo potížím a nedorozuměním během akce. Lze jej použít jako základ a musí být v případě nutnosti přizpůsoben specifickým okolnostem (viz též „Prohlášení“ na konci textu).

§1: Definice

- „Expediční lékař“ (**EL**) je osoba, která je určená účastníky nebo organizací, odpovědná za zdravotní péči během akce.
- „Expedice“ (**EX**) je jakýkoli typ skupiny cestující do oblastí se slabou (zdravotnickou) infrastrukturou, bez ohledu na způsob cestování nebo na cílovou oblast (treking, výprava do džungle, vysokohorská expedice atd.), nehledě na velikost skupiny a způsob její organizace (vlastní organizace nebo cestovní kancelář).
- „Organizací“ (**OR**) se rozumí jakákoli profesionální organizace, která se podílí na uskutečnění dané akce.

§2: Práva a povinnosti expedičního lékaře

§2.1

Lékař/ka ... (jméno a příjmení) ... má zákonné oprávnění k činnosti lékaře v zemi pobytu/původu a je připraven poskytovat lékařskou péči a dohled pro EX, organizovanou ... (jméno organizace, pokud je) ... v období od ... do ... (datum odjezdu a návratu) s cílem ... (dopsat cíl akce). Lékař/ka má dobré znalosti medicíny všeobecné, sportovní, výškové, akutní, cestovní a relevantní infekční medicíny a je schopen/schopna zajistit příslušné lékařské vybavení.

§2.2

U všech účastníků EL sleduje před expedicí, v jejím průběhu, v případě onemocnění i po jejím skončení, veškeré faktory, které mají význam pro zdravotní stav, sportovní činnost včetně medicínských aspektů prostředí velkých výšek. Nese plnou odpovědnost za své rady.

§2.3

Ve všech záležitostech týkajících se zdraví účastníků musí vedoucí, OR i účastníci brát v úvahu názor lékaře (podrobně v paragrafu 2.5.1 a 2.5.2). Jde-li o zdravotní rizika, musí vedoucí nebo OR učinit konečné rozhodnutí na základě rady EL.

§2.4

Pokud se týká osobních zájmů, je EL povinen se dle možností vyvarovat ve prospěch všech účastníků jakýchkoli zdravotních rizik (viz také §4.1).

§2.5

Expedičního lékaře se zejména týká odpovědnost za následující oblasti:

§2.5.1 V přípravném období

- Analýza tras a horolezeckých cílů skupiny, výškový profil, místních lékařských zařízení a pátracích a záchranných možností, epidemiologie (infekčních onemocnění) v cílové oblasti.
- Hodnocení tělesné zdatnosti a zdravotního stavu každého účastníka, včetně realizace nebo sjednání příslušných profylaktických opatření, pokud jsou zapotřebí.
- Provedení nebo organizace náležitého očkovacího programu pro všechny účastníky.
- Realizace preventivních hygienických doporučení cestovní a tropické medicíny.
- Plánování a sledování individuálních tréninkových programů.
- Sestavení individuálních aklimatizačních postupů.
- Organizace patřičné lékárny pro EX (léky, obvazový materiál, nástroje, laboratorní vybavení, kyslík pro nouzové situace...). Toto lékařské vybavení není závislé na individuálních lékárnách účastníků, které obsahují předepsané osobní léky a zůstávají v kompetenci samotných účastníků.

- Stanovení potřebného množství kyslíku v lahvích (pokud se bere sebou, typ a velikost lahví), přezkoušení odolnosti vybavení vůči mrazu ověření kompatibility s ostatní výbavou EX (tj. se záchrannou přetlakovou komorou, soupravou na testování pacientů na malárii atd.).
- Respektování kompetence a autority EL před a v průběhu stvrzují účastníci EX písemným souhlasem s pravidly EX.

§2.5.2 V průběhu expedice

- EL dohlíží na dodržování hygienických požadavků a sleduje zdravotní stav všech účastníků včetně průběhu aklimatizace na výšku. Závěry EL se musí řídit všichni účastníci, kterých se týkají, i když to bude – z lékařských důvodů – znamenat jejich vyloučení z expedičního programu, změnu programu anebo dokonce ukončení celé EX.
- Ke své lékařské kvalifikaci EL, by měl mít každý EL přiměřené horolezecké zkušenosti. Každý EL by měl být schopen vystoupit po připravené cestě nejméně do nejvyššího tábora.
- Způsob poskytování lékařské péče účastníkům, nosičům, ostatním místním pracovníkům, možná i místním obyvatelům je výlučnou odpovědností EL, za podpory vedoucího a účastníků. Při velkém počtu účastníků by měl EL zřídit v základním táboře ambulanci ve stanu, kde bude poskytována lékařská péče a odkud bude vysílačkou řízena zdravotnická péče ve výškových táborech a pravidelně kontrolován zdravotní stav účastníků nacházejících se ve velkých výškách.
- EL se může účastnit horolezeckého programu EX, ale jakákoli zranění nebo onemocnění účastníků i nosičů mají absolutní prioritu před horolezeckými zájmy EL a EL by se měl – pokud je to možné – vždy zdržovat v blízkosti zraněné nebo nemocné osoby. V případě onemocnění či zranění více osob na různých místech rozhodne EL s plnou odpovědností a autoritou, kde je jeho/její přítomnost zapotřebí nejvíce.
- V případě transportu je EL plně odpovědný jako osoba pověřená za řízení operace a do jejího ukončení jsou členové EX povinni rozhodnutí EL respektovat. Je-li přítomna osoba s větší záchrannářskou zkušeností, může na ni EL řízení evakuace delegovat. Za lékařskou péči pacientů zůstává vždy odpovědný EL.

§3: Práva a povinnosti vedoucího a organizace

§3.1

Vedoucí skupiny musí bez výjimky poskytnout EL bezprostřední a neomezenou podporu, pokud o to EL požádá. Má-li se zabránit ohrožení zdraví, bude EL trvat na změně programu nebo priorit.

§3.2

OR je odpovědná za zajištění vybavení pro stavy nouze, jak stanovil EL (viz §2.5.1).

§3.3

Za dostatečné pojištění EL na škody z odpovědnosti za zanedbání péče a jiné důsledky jednání odpovídá OR. Pojištění musí být dostatečné, aby pokrylo veškeré příhody, ke kterým může při EX dojít. Náklady na pojištění nese OR.

§3.4

OR, vedení a všichni účastníci uznávají, že péče o nemocné nebo zraněné, musí mít přednost před veškerou horolezeckou činností. O tomto ujednání informuje OR všechny účastníky.

§3.5

V případě závažné nemoci nebo úrazu s potřebou bezprostředního transportu je EX nápomocna nejlepším možným způsobem, v průběhu záchranné operace přijímá autoritu EL jako velitele operace, plní jeho rozhodnutí a následné příkazy, přestože by dočasně blokovaly horolezeckou činnost, anebo by znamenaly ukončení EX.

§3.6

OR, vedení a všichni účastníci jsou informováni a souhlasí s tím, že v případě přechodné nepřítomnosti EL (např. doprovází-li EL pacienta do nemocnice) nemůže EL odpovídat za následky onemocnění nebo zranění. Během nepřítomnosti EL musí vedoucí a všichni účastníci věnovat bezpečnosti horolezecké činnosti zvláštní pozornost. Je třeba, aby se EL vrátil k EX co nejdříve, jakmile to okolnosti dovolí. Za informovanost všech účastníků o těchto skutečnostech odpovídá EL.

§3.7

OR uznává, že práce EL je profese vyžadující speciální schopnosti. EL musí často provádět vysoce kvalifikované lékařské výkony v nepohodlném a někdy i nebezpečném prostředí, někdy musí ukončit veškerou vlastní horolezeckou činnost. V případě komerční EX není profesionální práce EL dobrovolnou činností! Podmínky

plnění, které EL dostane na oplátku (plat atd.) jsou vysvětleny v příloze 1 (sepsané EL a OR) této smlouvy.

§4: Práva a povinnosti EX

§4.1

Ve vlastním zájmu dodržuje každý účastník přísné a nejvyšší standardy osobní hygieny v zájmu svého dobrého zdravotního stavu a tělesné zdatnosti po celou dobu EX.

§4.2

Všichni účastníci uznávají, že zdravotní záležitosti jsou v plné odpovědnosti EL a ve vlastním zájmu respektují jeho instrukce a opatření určená pro prevenci zdravotních rizik a léčení veškerých nemocí a úrazů.

§4.3

Každý účastník je povinen informovat EL o svých zdravotních problémech včetně předchorobí (anamnézy). EL je oprávněn si vyžádat od ošetřujícího lékaře nebo EL předcházející expedice lékařské zprávy vztahujících se k účastníkům. Účastníci mají povinnost sdělit EL veškeré zdravotní problémy, které měli při podobné předchozí činnosti. Všechny informace sdílené s EL podléhají lékařskému tajemství a jsou přísně důvěrné. Dochází-li mezi odpovědností vedoucího a odpovědností EL ke konfliktu zájmů, má EL informovat vedoucího s ohledem na důvěrnost lékařských informací (nebo společně s pacientem s jeho/jejím souhlasem).

§4.4

Každý účastník by měl být informován a měl by akceptovat, že v mnoha horských oblastech, v důsledku odlišně a hůře fungujícího zdravotnického systému, nelze zaručit běžný standard lékařské péče jako v domovské zemi, zejména v případech naléhavého transportu a nemocniční péče. Na tuto situaci má EL malý vliv.

§4.5

Každý účastník okamžitě hlásí své zdravotní potíže EL.

§4.6

Ve většině případů nemá EL osvědčení k plnému provozování lékařské činnosti v zemi, která je cílem EX. To znamená, že mu není povoleno pracovat jako „normální“ lékař. Všichni účastníci musí respektovat, že prvotním úkolem EL je prevence zdravotních problémů a pomáhat v případech naléhavého medicínského stavu. Možnost lékařsky pracovat je omezována zákony navštívené země.

4.7

Každý účastník nese odpovědnost za svou osobní lékárníčku pro vlastní použití, včetně dostatečné zásoby léků pro chronická onemocnění. Pokud účastník trpí některou nemocí (např. hypertenze, astma atd.), je pokračování léčení předepsaného domácím ošetřujícím lékařem plně v kompetenci účastníka. Je samozřejmé, že v případě neočekávaného problému se účastník obrátí na EL.

§4.8

Každý účastník musí mít aktuální a komplexní cestovní a zdravotní pojištění, včetně úhrady nákladů repatriace, naléhavé evakuace, záchranné a pátrací akce. Účastník se musí ujistit, že jeho/její pojištění je přiměřené pro zamýšlenou akci. (**Upozornění:** některá pojištění EX vylučují!). OR musí před odjezdem dostat kopii pojistné smlouvy od každého účastníka, aby mohla v případě naléhavé situace co nejrychleji kontaktovat příslušné úřady. EL (a EX) by měli zkontrolovat, zda OR tuto povinnost splnila.

§5 Nosiči a pracovníci zaměstnaní v místní zemi

Nosiči a pracovníci zaměstnaní v místní zemi mají mít stejný standard lékařské péče jako jakýkoli jiný člen expedice/trekingu. EL radí a pomáhá vedoucímu se všemi problémy, které se týkají zdraví a bezpečí místních pracovníků a nosičů.

Další poznámky

1. Velmi se doporučuje, aby OR klientům vysvětlila (písemný souhlas nebo součást expediční / trekingové smlouvy), že nemají nárok na náhradu výdajů, jestliže doporučení EL z lékařských důvodů vyžaduje evakuaci nebo vyřazení z expedice,
2. Velmi se doporučuje, aby místní zaměstnanci a nosiči měli patřičné pojištění k pokrytí naléhavého transportu a lékařského léčení (viz §5).

Prohlášení

Lékařská komise UIAA poskytla vzor pro směrnice, avšak nenese žádnou odpovědnost za případy nehod nebo nesprávné jednání EL. EL, EX a OR jsou odpovědní za specifické úpravy, nutné vzhledem potřebám EX anebo úpravy na národní podmínky.

Členové Lékařské komise UIAA (v abecedním pořadí)

C. Angelini (Itálie), B. Basnyat (Nepál), J. Bogg (Švédsko), A.R. Chioconi (Argentina), S. Ferrandis (Španělsko), U. Gieseler (Německo), U. Hefti (Švýcarsko), D. Hillebrandt (Velká Británie), J. Holmgren (Švédsko), M. Horii (Japonsko), D. Jean (Francie), A. Koukoutsis (Řecko), J. Kubalová (Česko), T. Küpper (Německo), H. Meijer (Nizozemsko), J. Milledge (Velká Británie), A. Morrison (Velká Británie), H. Mosaedian (Irán), S. Omori (Japonsko), I. Rotman (Česko), V. Schöffl (Německo), J. Shahbazi (Irán), J. Windsor (Velká Británie).

Historie předloženého doporučení

První vydání sepsal F. Berghold (1996) jako součást doporučení č. 8 o léčení akutní horské nemoci...). Na zasedání Lékařské komise UIAA ve Snowdonii v roce 2006 komise rozhodla o aktualizaci všech doporučení. Předložená verze je překlad anglického znění schváleného na zasedání Lékařské komise UIAA v roce 2008 v Adršpachu — Zdoňově v České republice a zveřejněné v roce 2009 s minimálními změnami a dalšími připomínkami od Rity Christen, Judith Safford a Martina Wragga.